

Innhold

FORORD	5
INNSTEG	13
Fra stabilitet og tradisjon til raske skifter og mangfold.....	15
Kristendom, kirke og kristne	17
Prioriteringer.....	18
Oppbygging.....	19
DEL 1	
KRISTENDOM SOM FOLKEBEVEGELSE PÅ 1800-TALLET	
OVERBLIKK	24
KAPITTEL 1	
RELIGIONSFRIHET OG KRISTENT MANGFOLD	27
Politikk, teologi og religionsfrihet.....	27
Monopolene oppheves.....	28
Religionsfrihet i praksis	32
Religionsfrihet og kristendomstyper	33
Religionsfrihet i Norge og andre land	34
KAPITTEL 2	
VEKKELSER	35
Perspektiver på vekkelse	35
Perspektiver på én vekkelse.....	36
Vekkelsesledere og vekkelsesfellesskap	37
Hans Nielsen Hauge og haugianismen	38
Betydning.....	42
Vekkelsesmangfold	43
Læstadianismen – vekkelse blant minoriteter	43

Lammersvekkelsen – brudd med statskirken	45
Johnson-vekkelsen – institusjonalisering	47
Grundtvigianismen – en vekkelse?	51
Vekkelsernes kontekst og utvikling	52

KAPITTEL 3

FORENINGER OG MISJON .....

Nye foreninger	54
Misjonsforeninger	55
Arbeiderforeninger og kristendom.....	55
Kristen motkultur og landsdelsforskjeller	56
Misjonsmangfold	56
«Ordmisjon» og nestekjærlighet.....	56
Nedenfra, ovenfra og utenfra.....	57
Skepsis.....	58
Misjonsselskaper og ytremisjon.....	58
Hvem var misjonæren?.....	59
Indremisjon og indremisjonsselskaper	60
På gudstjenester	63
På møter	64
Kulturimperialisme og rasisme, eller kulturbygging og godhet?	65
Mer enn misjon og vekkelser	68
Kirke og folk.....	68
Skole, kirke og folk.....	71
Hjemmet	73

AVSLUTNING: UTVIKLING I SAMFUNNET – REFORM I KIRKEN? 74

DEL 2

KONFLIKT OG KONSOLIDERING 1880–1940

OVERBLIKK..... 80

KAPITTEL 4

«DET MODERNE GJENNOMBRUDD», KULTURKONFLIKTER OG KRISTNE ALTERNATIV .....

Helhetssyn uten Gud	83
Skjønn eller stygg litteratur?	84
Kristne strategier i kulturkonfliktene	86
Kristne alternativ	89

KAPITTEL 5	
KIRKESTRID OG KVINNEKAMP	90
Jesus – et forbilde eller en frelser?	90
Statlig og privat presteutdanning	91
Konservativ konsolidering mot samarbeid	92
Kvinnekamp, kvinnearenaer og kvinnestemmer	94
Motstand.....	96
Ekteskap og abort	97
Sped støtte.....	97
Flere rettigheter.....	97
 KAPITTEL 6	
KRISTENDOM, POLITIKK OG SKOLE	99
Kristen stat i ny tid?	99
Kirke, kristne og arbeiderbevegelsen	102
Skolens moderne gjennombrudd.....	105
Kristen skolesatsing	105
Fortsatt sekularisering	107
 KAPITTEL 7	
RELIGIONSFRIHET, FRIKIRKELIGHET, VEKKELSER	
OG KIRKEREFORM	108
Religionsfrihet og grenser for den	108
Nye vekkelser.....	109
«Den vestlandske vekkelse»	110
Vekkelsesvind fra vest og frikirker	111
Oxfordbevegelsen – en atypisk vekkelse	112
Forklaringer	114
Reformer i Den norske kirke	115
 AVSLUTNING: KONSOLIDERING, MOTSTAND	
OG UNNTAKSTILSTAND	117
 DEL 3	
KIRKE OG STAT I KRIG OG FRED 1940–1970	
 OVERBLIKK	122
 KAPITTEL 8	
KIRKEKAMPEN	124
Fra usikkerhet til frontdannelse	124
Faser og tema i kirkekampen	126

Forutsetninger for motstand	127
Statens barn?	128
Teologisk fundament	130
Kamp med ord	131
Kjempende prester	131
Flere kristne i kamp	134
Sviktende dømmekraft	136
Oppgjøret	138

KAPITTEL 9

OPTIMISME OG KAMP FOR KRISTENDOM I SAMFUNNET	140
Allianser og konflikter	140
Kristne medietiltak	141
Et kristent parti	144
En kristen skole?	144
Sykdom, sosial trygghet – og velferdsstat?	146
Seksualmoral og ekteskap – ny strid	147
Fortapelse, kvinnelige prester, helbredelsesforkynnelse – og staten	149
Fortapelse	149
Kvinnelige prester	150
Helbredelse og religionsfrihet	152

KAPITTEL 10

TRADISJONELLE OG NYE FORMER FOR KRISTENLIV	154
Bredde	155
Misjon	156
Vekkelser	157
Felleskristent arbeid	159
Ungdomsopprør og en ny type lekfolk	161

AVSLUTNING: FRA OPTIMISME TIL REALISME	165
---	-----

DEL 4

MANGFOLD, FORANDRING OG KONTINUITET 1970–2020

OVERBLIKK	170
------------------------	-----

KAPITTEL 11

FORANDRING I KIRKELANDSKAPET	173
Fra statskirke til fri folkekirke	173
Reformer	177
Menighetstyper, mangfold og kontinuitet	179
Forklaringer på nedgang	180

Fra forening til menighet	181
Andre kirkesamfunn – vekst og stabilitet	183
Frikirkemenigheter	185
Migrantmenigheter	186
Medialisering	188
Økumenikk	190
Religionspolitikk	192

KAPITTEL 12

TEOLOGI OG MORALSYN – ENDRING OG KONTINUITET	193
Kvinnelige prester blir vanlig	193
Abort	195
Seksualmoral, ekteskap og homofili	197
Miljø- og klimaengasjement	199
Moralske oppgjør	202
Urett mot minoriteter og stigmatiserte grupper	202
Maktmisbruk og overgrep	205

KAPITTEL 13

NYORIENTERING I VEKKESESKRISTENDOM OG MISJON	207
Jesusvekkelsen	208
Karismatisk vekkelser og karismatisering	209
Splittelser og fellesskapstiltak blant karismatikere	212
Stillhet og fordypning	214
Misjon på nye måter	216
En videre misjonsforståelse	216
Nye misjons- og misjonærtyper	218
Staten, bistand og misjon	220
Misjonærbarne	222

KAPITTEL 14

RELIGIONSMANGFOLD, SKOLE OG KULTURKRISTENDOM	224
Religionsmangfold	224
Religionsteologi	226
Religionsdialog	227
Kristendom, opplæring og utdanning	228
Kristne om kristendom i skolen	229
Kristne opplæringstilbud og brukere	230
Kristne skole- og barnehageaktører	232
Kirke, kristne og kultur	233
Kulturkirke	234
Kulturkristendom i språk og litteratur	235
Bibel i befolkningen	238

AVSLUTNING: ET KRISTENT LAND?.....	240
TILBAKEBLIKK	243
NOTER, LITTERATUR, BILDELISTE OG REGISTER	245
SLUTTNOTER.....	246
LITTERATUR.....	261
BILDELISTE.....	274
REGISTER OVER PERSONER, ORGANISASJONER, INSTITUSJONER, KIRKESAMFUNN OG BEVEGELSER.....	277